

APLIKOVANÉ POHYBOVÉ AKTIVITY

V EVROPSKÉM KONTEXTU

Martin Kudláček

Fakulta tělesné kultury, Univerzita Palackého, Olomouc, Česká republika

Předloženo v lednu 2011

Aplikované pohybové aktivity (APA) jsou oborem činností zaměřených na poskytování služeb osobám se specifickými potřebami (mj. zdravotní postižení) a akademickou disciplínou, která podporuje přijímání jinakosti a propaguje poskytování služeb a integraci osob se zdravotním postižením. Aplikované pohybové aktivity zahrnují mimo jiné tělesnou výchovu, sport, rekreaci a rehabilitaci osob se zdravotním postižením. Cílem tohoto příspěvku je popsat základní historické a koncepční postavení APA v rámci kinantropologie v kontextu Evropy, světa i České republiky. Tento článek slouží jako úvod speciálního čísla časopisu Tělesná kultura, které je věnováno výstupům projektu EUSAPA (European Standards in Adapted Physical Activities). Tento projekt měl za cíl definovat profesní standardy ve třech oblastech APA: aplikované TV, APA v rehabilitaci a APA ve sportu.

Klíčová slova: aplikované pohybové aktivity; aplikovaná tělesná výchova; postižení; speciální pedagogika.

Cílem tohoto příspěvku je popsat základní historické a koncepční postavení APA v rámci kinantropologie v kontextu Evropy, světa a České republiky. Tento článek slouží jako úvod speciálního čísla časopisu Tělesná kultura, které je věnováno výstupům projektu EUSAPA (European Standards in Adapted Physical Activities). Aplikované pohybové aktivity (APA) jsou oborem činností zaměřených na poskytování služeb osobám se specifickými potřebami (mj. zdravotní postižení) a akademickou disciplínou, která podporuje přijímání jinakosti, prosazuje zlepšování přístupu k aktivnímu životnímu stylu a ke sportu a propaguje inovační a kooperační systémy poskytování služeb a zapojení a zplnoprávnění osob se zdravotním postižením. Aplikované pohybové aktivity jsou relativně mladou disciplínou.

Zahrnují mimo jiné tělesnou výchovu, sport, rekreaci a rehabilitaci osob se zdravotním postižením (EUFAPA, 2006). Na druhé straně je však možné vysledovat počátky tohoto oboru až kolem roku 3000 př. n. l. (Kudláček, 2006; Sherrill, 2004). Starověcí Číňané věřili v důležitost zdravého těla a brzy vyvinuli cvičení, které prospívalo zdraví. Byly to vnitřní formy kung fu, tai chi a čchi kung. Většina učebnic aplikovaných pohybových aktivit (př. Seaman et al., 2003; Sherrill, 2004; Winnick, 2005) uvádí své kořeny v Evropě a vychází ze švédského tělesného cvičení zavedeného Perem Henrikem Lingem (1776–1839), který objevil blahodárný vliv cvičení, když mu pomohlo uzdravit jeho slabou paži. Tento systém se tak stal předchůdcem zdravotní tělesné výchovy a později aplikovaných pohybových aktivit.

Někteří čtenáři jistě znají termín aplikovaná tělesná výchova (Adapted Physical Education), který je nejčastěji užívaným termínem pro tuto disciplínu, profesi a poskytování služeb ve Spojených státech amerických. Zahrnuje zejména přímou výuku studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) a poskytování podpory učitelům tělesné výchovy (Lytle & Hutchinson, 2004). Francouzsky mluvící odborníci z Kanady a Belgie, kteří roku 1973 založili Mezinárodní federaci aplikovaných pohybových aktivit (Federation Internationale de l'Activité Physique Adaptée – International Federation of Adapted Physical Activity, IFAPA), měli širší vizi, která zahrnovala mnoho profesí, věkových skupin a poskytovaných služeb. Původním cílem IFAPA bylo „poskytovat globální podporu odborníkům, kteří používají aplikované pohybové aktivity pro výuku, rekreaci, rehabilitaci a výzkum“.

V 70. letech 20. století byly pojmy přizpůsobit/modifikovat (*adapt*) a *modifikovaná* (*adapted*) považovány za dobře srozumitelné ve francouzštině, angličtině a v dalších jazycích. Techniky pro aplikování (modifikaci) aktivit, výuky, programů a pomůcek byly v různých zdrojích popsány pod nejrůznějšími tituly, jako např. *nápravná tělesná výchova*, *zdravotní tělesná výchova*, *aplikovaná tělesná výchova*, *sportovní terapie* nebo *sporty pro hendikepované*. V zemích, jako je Německo, Česká republika a Japonsko, jejichž jazyky byly odvozeny z jiných kořenů, byly strategie modifikací v pohybových aktivitách rovněž používány, přestože anglický termín „adapted“ nebyl zcela srozumitelný (Hutzler & Sherrill, 2007, str. 3).

V České republice se pro termín Adapted Physical Education již téměř dvacet let používá termín Aplikovaná tělesná výchova. Již na první pohled je patrný významový posun mezi termíny „adapted“ a „aplikovaná“. K tomuto terminologickému problému uvádín Válková (2010a, 32) následující vysvětlení.

Rozpoutal se i boj o název, neboť pojem „aplikované pohybové aktivity“, jakožto nepřesný překlad „adapted physical activity“ dráždil. Snaha zachovat mezinárodně pochopitelnou terminologii, včetně shodné zkratky v ČJ a AJ (APA) byla hlavním důvodem tohoto úsilí. Podstoupili jsme proto konsultace na katedře českého jazyka FF UP a jejím prostřednictvím i na Ústavu pro jazyk český v Praze. Zachránily nás ale už existující obory jako aplikovaná filologie, aplikovaná fyzika a bylo po problému.

U nás vycházíme převážně z anglických definicí a jejich překladů. Jednou z prvních a obecně uznávaných definicí termínu APA Válková (2010a) v České republice je definice Válkové (1996, 2)

APA je multidisciplinární strukturovaný systém veškerých kontextů pohybových (i sportovních) aktivit osob se specifickými potřebami, ať už v prostředí separovaném, paralelním či integrovaném, realizovaný v souladu se zájmy, schopnostmi či limity daných osob. V případech, kdy individuální limity jsou v podstatě neměnné a osobu vlastně přizpůsobit nelze, je potřeba změnit prostředí (environmentální přístup). I když APA vychází z pojetí kategoriálního (respekt k obecným principům kontraindikací, pochopení základních principů PA dané kategorie), v konkrétních vztazích ke konkrétnímu jedinci je nutné modifikovat, adaptovat vnější vlivy prostředí a následně je aplikovat, a to z vymezených hledisek: (a) komunikace, (b) metody, (c) obsahu činností, (d) pravidel, (e) podmínek, přístupu, prostředí a pomůcek (asistence).

V tomto kontextu je vhodné připomenout, že studium aplikovaných pohybových aktivit resp. aplikované tělesné výchovy na Fakultě tělesné kultury UP v Olomouci slaví v roce 2011 20 let existence. Aplikované pohybové aktivity však nejsou pouze součástí kinantropologie, ale úzce navazují také na specifickou problematiku z oblasti sociologie, psychologie či zdravotnictví. Hutzler a Sherrill (2007) pro koncepční ukotvení oblasti APA navrhuje využívat rámec Světové zdravotnické organizace (WHO) ICF 2001 a doporučují jej využít i pro zavedení kontextu a terminologie aplikovaných pohybových aktivit (Tab. 1).

Tab. 1

Konkrétní příklad metod APA s využitím ICF kategorií při plánování APA (Hutzler & Sherrill, 2007)

Kategorie ICF	Význam pro účastníka	Metody APA	Poskytovatel služeb, úroveň; důraz	Příklady cílů aktivit
Struktura těla	Mít fyzický základ a přijatelný vzhled	Předcházet zhoršení, posilovat nebo zlepšovat	Odborník z oblasti APA; důraz na rehabilitaci (evropský model)	Snížit hmotnost; vyrovnat držení těla; zvýšit kostní hustotu
Funkce těla	Být schopen výkonu	Předcházet zhoršení, rozvíjet, zlepšovat	Odborník z oblasti APA; důraz na rehabilitaci (evropský model). V USA by se mohlo jednat o fitness trénink	Obnovit pohyblivost; zvýšit sílu; zhubnout
Aktivita nebo plnění úkolu souvisejícího s pohybovou aktivitou	Dělat smysluplné úkoly	Učit, cvičit, trénovat	Učitel se specializací na APA; učitel obecné TV/instruktor/trenér, vždy se znalostí APA; důraz na vzdělání, rekreaci a sport	Dosáhnout na míč; 10x přeplavat bazén; udržet pozici; přejít ulici; nastoupit do autobusu
Účast na pohybové aktivitě pro radost	Být přijímán jako součást referenční skupiny	Vzdělávat, ukazovat, posilovat	Odborník z oblasti APA spolupracující s třídním učitelem/sociálním pracovníkem/psychologem/dalšími odborníky; důraz na vzdělání a rekreaci	Zapojit se do míčových her; být asertivní; být přijímán vrstevníky; stát se vůdcem
Odstraňování překážek bránících dosažení cíle	Nemít žádná omezení, nebo odpor k účasti (právo spravedlnosti)	Metody APA	Odborník na oblast APA napříč úrovněmi spolu se sociálním pracovníkem, dobrovolným spolupracovníkem z dané komunity; důraz na rekreaci a sport	Měnit postoje, stanovovat pravidla; využívat práva a pozitivní diskriminace

Aplikované pohybové aktivity v Evropě

Oblast aplikovaných pohybových aktivit na evropské úrovni podporuje zejména Evropská federace aplikovaných pohybových aktivit (European Federation of Adapted Physical Activity), jejíž počátky se datují do 80. let 20. století, kdy *Dr. Jean-Claude DePotter* uspořádal první evropský kongres na belgické Université Libre de Bruxelles s cílem založit evropskou pobočku Mezinárodní federace APA (*IFAPA*). DePotter se poté také stal prezidentem IFAPA (1987–1991) a velice aktivně se podílel na vývoji příslušných studijních programů: *European Master Diploma in Adapted Physical Activity (EMDAPA)* a *Diplôme Européen en Activité Physique Adaptée (DEUAPA)*. Předsedy Evropské asociace pro výzkum v oblasti aplikovaných pohybových aktivit (EARAPA) byli: *Dr. Gudrun Doll-Tepper*,

Svobodná univerzita v Berlíně, Německo (1987–1993), *Dr. Herman Van Coppenolle*, K. U. Leuven, Belgie (1993–2002), *Dr. Maria Dinold*, Vídeňská univerzita, Rakousko (2002–2006), a *Dr. Jean-Claude DePotter* (2006–2010). Od roku 2004 nese asociace nový název: Evropská federace aplikovaných pohybových aktivit — *EUFAFA*). Od r. 2010 je jejím předsedou *doc. Martin Kudláček*, Univerzita Palackého v Olomouci, Česká republika.

EUFAFA je evropská organizace zabývající se propagací a šířením zkušeností, výsledků a poznatků v oblasti aplikovaných pohybových aktivit a sportovní nauky a jejich praktickým využitím ve prospěch jedinců všech věkových kategorií.

Hlavní cíle EUFAFA jsou:

- a) podporovat evropskou spolupráci v oblasti pohybových aktivit ve prospěch jedinců s různými schopnostmi;
- b) podporovat, stimulovat a koordinovat vědecký výzkum a zkušenosti v oblasti aplikovaných pohybových aktivit (APA) po celé Evropě a podporovat využití výsledků výzkumu v různých oblastech odborné praxe, jako je např. vzdělávání, adaptace, začlenění, trénování, sport ve volném čase, rekreační sport a rehabilitace;
- c) zpřístupňovat vědecké poznatky a praktické zkušenosti týkající se aplikovaných pohybových aktivit všem zainteresovaným národním a mezinárodním organizacím a institucím (www.eufapa.eu).

EUFAFA dále propaguje vědecká zjištění v oblasti APA v časopise *European Journal of Adapted Physical Activity (EUJAPA)* a na odborných konferencích *European Congress of Adapted Physical Activity (EUCAPA)*. *EUJAPA* je mezinárodní mezioborový časopis založený pro potřeby publikace, sdílení a podpory akademického bádání zaměřeného na pohybové aktivity osob se speciálními potřebami. Články v časopise *EUJAPA* odrážejí mezioborovou povahu aplikovaných pohybových aktivit od tělesné výchovy přes sport, rekreaci, rehabilitaci a tanec až po sportovní medicínu nebo zdravotní péči. Mezi pravidelné rubriky patří kvalitativní i kvantitativní výzkumné studie, případové studie, recenze, stanoviska, metodické pokyny a redakční komentář.

IFAPA i EUFAFA zastřešují také mezinárodní setkávání a kongresy – na světové úrovni pod organizací IFAPA to jsou symposia ISAPA (International Symposium of Adapted Physical Activity), na evropské úrovni jsou to výše uvedené kongresy EUCAPA.

Tab. 2

Historie mezinárodních konferencí ISAPA a evropských konferencí EUCAPA

Konference ISAPA	Konference EUCAPA
<ul style="list-style-type: none"> • 1977 Quebec, Kanada • 1979 Brusel, Belgie • 1981 New Orleans, USA • 1983 Londýn, Velká Británie • 1985 Toronto, Kanada • 1987 Brisbane, Austrálie • 1989 Berlín, Německo • 1991 Miami, USA • 1993 Jokohama, Japonsko • 1995 Oslo, Norsko • 1997 Quebec, Kanada • 1999 Lleida/Barcelona, Španělsko • 2001 Vídeň, Rakousko • 2003 Soul, Korea • 2005 Verona, Itálie • 2007 Rio Claro, Brazílie • 2009 Gävle, Švédsko • 2011 Paříž, Francie	<ul style="list-style-type: none"> • 1986 Brusel, Belgie • 1993 Leuven, Belgie • 1995 Leuven, Belgie • 1998 Soluň, Řecko • 2001 Vídeň, Rakousko • 2002 Amiens, Francie • 2004 Dortmund, Německo • 2006 Olomouc, Česká republika • 2008 Turín, Itálie • 2010 Jyväskylä, Finsko • 2012 Killarney, Irsko

Na evropské i národní úrovni existuje mnoho organizací, které se zabývají činnostmi souvisejícími se sportem a tělesnou výchovou osob s postiženími. Mezi nejvýznamnější patří: Mezinárodní paralympijský výbor, Evropský paralympijský výbor, Mezinárodní hnutí speciálních olympiád, IWAS (International Wheelchair and Amputee Sport Federation), CP – ISRA (Cerebral Palsy – International Sport and Recreation Association), INAS – FID (International Sports Federation for Persons with Intellectual Disability) a IBSA (International Blind Sport Association). Mnohé z těchto organizací nebo jejich národní členové hrají důležitou roli v poskytování služeb a školení odborníků. Proto existuje v oblasti APA mnoho iniciativ, přestože řada z nich je označována jinými termíny než APA. Nicméně naše informovanost o stavu problematiky APA v Evropě je velmi omezená a nezřídka zastaralá (ve vztahu k relativně rychlému vývoji legislativy a sociálního začlenění osob s postižením v Evropě). Bližší pohled na stav APA ve třech oblastech: a) aplikovaná tělesná výchova, b)

APA v rehabilitaci a c) APA ve sportech přinášejí následující příspěvky, které vznikly v rámci realizace projektu *European Standards in Adapted Physical Activities (EUSAPA)*.

Evropské standardy v oblasti aplikovaných pohybových aktivit

Ukazuje se, že sport (či pohybová aktivita obecně) může vést u osob, která mají získaná či vrozená postižení, k posílení důvěry ve vlastní schopnosti (koncept „empowerment“). V důsledku změn společenského modelu a postojů vůči jedincům s postižením čelí tito lidé novým výzvám. Všechny rozvinuté společnosti by měly zakládat podpůrné služby a sítě mající za cíl zvyšovat přijetí, zapojení a začlenění jedinců s postiženími. Tyto změny by neměly být pouze „návrhy do šuplíku“, ale souborem skutečných iniciativ. Vzdělávání odborníků pracujících ve vzdělávání, rekreaci a sportu jak v izolovaném, tak společném prostředí by mělo být prioritou ve všech zemích EU, protože kompetentní odborníci (tj. učitelé, trenéři, fyzioterapeuti) jsou jedním ze základních kamenů začlenění (Evropská charta sportu pro všechny: jedinci s postiženími, 2001). Aby byla zajištěna kvalita takového vzdělávání, měly by být jasné požadavky na kompetence, které by měli získat všichni odborníci v této oblasti, a rovněž na kompetence, které by měly být přeneseny na odborníky z oblasti obecné TV, sportu a rekreace. Obdobná studie proběhla na konci 80. let 20. století také v USA v rámci projektu APENS: Adapted Physical Education National Standards (Kelly & Gansender, 1998).

V letech 2008–2010 byl v rámci programu modernizace kurikul vysokých škol v EU řešen projekt EUSAPA (European Standards in Adapted Physical Activities). Tento projekt iniciovala Evropská federace aplikovaných pohybových aktivit, jejímž cílem je mimo jiné „podporovat evropskou spolupráci v oblasti pohybových aktivit ve prospěch jedinců s různými schopnostmi“ (www.eufapa.eu). Podle zveřejněných studií učitelé tělesné výchovy stále nezvládají integrovat žáky s postiženími do školní tělesné výchovy a míra zapojení těchto žáků ve sportu je výrazně nižší než u většinové společnosti. Projekt EUSAPA si kladl za cíl přispět k většímu společenskému začlenění stanovením standardů pro trenéry, kteří budou odpovědní za začlenění v oblastech pohybových aktivit. Projekt byl realizován v souladu s doporučením ministrů školství členské země EU od 30. 4. 2003 (doporučení č. 1 „Zlepšení tělesné výchovy pro děti, včetně dětí s postižením“). Cílem tohoto projektu bylo:

- 1) Popsat odborné kompetence v každé ze tří oblastí aplikovaných pohybových aktivit:
  - a) aplikovaná tělesná výchova ve školách;
  - b) APA ve sportu;

c) APA v rehabilitaci.

2) Zjistit potřeby pro každou oblast APA ve všech partnerských zemích.

3) Stanovit akademické standardy (kompetence spojené s předmětem a výsledky učení) ve třech oblastech APA. Jedním z klíčových výstupů projektu je také odborná kniha, která představuje teoretický rámec profesních kompetencí, které potřebují osoby pracující v oblasti APA.

ZÁVĚR

Aplikované pohybové aktivity jsou oborem, který v Evropě v roce 2011 nutně potřebujeme. Spolu s rostoucí sociální inkluzí osob s postiženími a s jejich emancipací roste i jejich začlenění do pohybových aktivit, sportu a tělesné výchovy. Mezinárodní paralympijské hnutí mělo svůj počátek v Evropě, kde byl sport považován za nedílnou součást rehabilitace ve Stoke Mandeville ve Velké Británii, v Kladrubech v České republice a v mnoha dalších rehabilitačních zařízeních od 40. let 20. století. Na druhé straně dnes trenéři a instruktoři různých sportů ve většině evropských zemí nejsou připravováni na to, aby dokázali začleňovat osoby se zdravotním postižením ve své každodenní praxi. Existuje také mnoho důvodů, proč je potřeba zajistit podpůrné systémy pro integraci v tělesné výchově. Domníváme se, že bez přiměřené podpory hrozí nebezpečí, že se integrovaná TV stane pouze politickým prohlášením nebo klišé bez skutečného zapojení. Proto důrazně prosazujeme začlenění služeb v oblasti ATV do národní legislativy a vzdělávání, do terapeutické a trenérské praxe. V posledních deseti letech se také v České republice objevila řada studií, které se zaměřovaly na problematiku pohybových aktivit osob se zdravotním postižením. Janečka, Štěrbová a Kudláček (2008) popisují problematiku psychomotorického vývoje dětí se zrakovým postižením a Bláha, Janečka a Herink (2010) se zabývají problematikou integrace žáků se zrakovým postižením v tělesné výchově. Kurková (2009) patří k nepočetným autorům věnujícím se výzkumu v TV u žáků se sluchovým postižením. Doposud nejvíce zkoumanou oblastí u oblasti APA v České republice je problematika integrace žáků s tělesným postižením do školní tělesné výchovy (Kudláček et al., 2002; Kudláček, Ješina, & Štěrbová, 2008; Rybová & Ješina, 2010; Rybová & Kudláček, 2010; Spurná, Rybová, & Kudláček, 2010). Aplikovaná tělesná výchova musí být postavena na základě programů učitelství tělesné výchovy (Kudláček, Ješina, Janečka, & Bláha, 2010) a

APA ve sportu a rehabilitaci by měla být vybudována na základech sportovního tréninku, managementu a rekreologie. Pevně doufáme, že v budoucnu se specifické kompetence APA stanou nedílnou součástí programů učitelství TV a programů pro sportovní trenéry a instruktory na všech úrovních ve všech sportech (Válková, 2010b). Proto musíme pracovat:

- a) na dalším rozvoji a propagaci kompetencí a standardů v oblasti APA;
- b) na změnách v národní legislativě a praxi;
- c) na provádění specializovaných studií na všech úrovních profesní přípravy před tím, než budou kompetence APA plně začleněny do všech studijních oborů ve studijním programu tělesná výchova a sport.

REFERENČNÍ SEZNAM

- Bláha, L., Janečka, Z., & Herink, R. (2010). Vybrané problémové okruhy integrace dětí se zrakovým postižením do školní tělesné výchovy. *Aplikované pohybové aktivity v teorii a praxi*, 1(2), 40–47.
- EUFAPA. (2006). *Bylaws of European Federation of Adapted Physical Activity* (Stanovy o. s. Evropská federace aplikovaných pohybových aktivit.)
- Hutzler, Y., & Sherrill, C. (2007). Defining Adapted Physical Activity: International perspectives. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 24, 1–20.
- Janečka, Z., Štěrbová, D., & Kudláček, M. (2008). Psychomotorický vývoj a vývoj motorických kompetencí kongenitálně nevidomých dětí do 36 měsíců věku. *Tělesná kultura*, 31(1), 20–29.
- Kelly, L., & Gansneder, B. (1998). Preparation and job demographics of adapted physical educators in USA. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 15, 141–154.
- Kudláček, M. (2006). The American adapted physical education in the first half of 20th century. *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Gymnica*, 36(1), 23–28.
- Kudláček, M., Ješina, O., Bláha, L., & Janečka, Z. (2010). Kompetence učitelů tělesné výchovy ve vztahu k integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve školní tělesné výchově. *Tělesná kultura*, 33(1), 41–56.
- Kudláček, M., Ješina, O., & Štěrbová, D. (2008). Integrace žáků s tělesným postižením v kontextu školní tělesné výchovy. *Speciální pedagogika*, 18(3), 232–239.

- Kudláček, M., French, R., Myers, B., Sherrill, C., & Válková, H. (2002). An inclusion instrument based on planned behavior theory for prospective physical educators. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 19(3), 280–299.
- Kurková, P. (2009). Dimenze emočních reakcí v tělesné výchově u žáků se sluchovým postižením v prostředí běžné školy. *Česká kinantropologie*, 13(4), 40–49.
- Lytle, R. K., & Hutchinson, G. E. (2004). Adapted physical educators: The multiple roles of consultants. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 21, 34–49.
- Rybová, L., & Ješina, O. (2010). Využití peer tutoring v prostředí školní tělesné výchovy. *Aplikované pohybové aktivity v teorii a praxi*, 1(1), 54–58.
- Rybová, L., & Kudláček, M. (2010). Integrace žáků s tělesným postižením do hodin školní tělesné výchovy. *Studia Sportiva*, 4(1), 127–132.
- Seaman, J., DePauw, K. P., Morton, K., & Omoto, K. (2003). *Making connections: From theory to practice in adapted physical education*. Scottsdale, AZ: Holcomb Hathaway.
- Sherrill, C. (2004). *Adapted physical activity, recreation and sport: Crossdisciplinary and lifespan* (6th ed.). Boston, MA: WCB/McGraw-Hill.
- Spurná, M., Rybová, L., & Kudláček, M. (2010). Participace žáků s tělesným postižením v integrované školní tělesné výchově. *Aplikované pohybové aktivity v teorii a praxi*, 1(1), 33–38.
- Válková, H. (1996). *Aplikovaná tělesná výchova* [Interní materiál k akreditaci studijního oboru ATV na FTK UP v Olomouci].
- Válková, H. (2010a). Teoretické vymezení APA jako kinantropologické disciplíny: Co to je, když se řekne APA. *Aplikované pohybové aktivity v teorii a praxi*, 1(1), 25–32.
- Válková, H. (2010b). Kudy na to? O motorické kompetenci a principech adaptací v APA. *Aplikované pohybové aktivity v teorii a praxi*, 1(2), 31–39.
- Winnick, J. P. (2005). *Adapted physical education and sport*. Champaign, IL: Human Kinetics.

Doc. Mgr. Martin Kudláček, Ph.D.
 Katedra aplikovaných pohybových aktivit
 Fakulta tělesné kultury
 Univerzita Palackého
 Tř. Míru 115
 771 11 Olomouc
 Česká republika
 E-mail: martin.kudlacek@upol.cz

ADAPTED PHYSICAL ACTIVITY AS AN OCCUPATION, STUDY PROGRAM AND ACADEMIC DISCIPLINE

Adapted Physical Activity (APA) is the area focused on providing services to persons with special needs (e. g. disabilities) and the academic discipline, which supports acceptance of individual differences and promotes provision of services and integration of persons with disabilities. Adapted Physical Activity includes among others physical education, sport, recreation and rehabilitation of persons with disabilities. The aim of this presentation is to describe basic historical and conceptual position of APA in kinanthropology in Europe, world and the Czech Republic. The article serves as an introduction to the special issue of this journal about APA and outcomes of project projektu EUSAPA (European Standards in Physical Activities). The project EUSAPA aimed to define professional standards in three areas of APA: (a) Adapted physical education; (b) APA in rehabilitation and (c) APA in sports.

Key words: *Adapted Physical Activity, Adapted physical education, disability, special education.*